

21.05.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/2005
Toplantı Tarihi/Sayısı : 12.03.2025/240
Karar Numarası : 2025/150
Başvuran : G.G.K.
Başvuran Vekili : -
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : Büyükçekmece Belediye Başkanlığı
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın çocuğunun Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) tanısının bulunması nedeniyle Büyükçekmece Belediye Başkanlığı tarafından sunulan kreş hizmetinden faydalandırılmamasının engellilik temelinde ayrımcılık yasasını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesine özetle:

a. Çocuğu B.K.'nin atipik otizm tanısının bulunduğunu ve dil gelişiminde gerilik olduğunu,

b. Büyükçekmece Belediye Başkanlığı tarafından ... Kültür ve Sanat Eğitim Merkezinde sunulan kreş hizmetinden çocuğunun faydalanabilmesi için Belediyenin elektronik sistemi üzerinden 7/8/2024 tarihinde kayıt oluşturarak başvuruda bulunduğunu, başvurusuyla ilgili 29/8/2024 tarihinde görüşmeye çağrıldığını, görüşmeye çocuğuyla birlikte gittiğini ve taraflar arasında sözleşme imzalandığını,

c. Çocuğunun OSB tanısını ve dil gelişiminde sorun yaşadığını bildirmesi üzerine Büyükçekmece Belediyesi Çocuk Bakımevleri Yönetmeliği gereği özel gereksinimi olan çocukların kreşe alınamayacağını ancak çocuğun bireysel eğitim alabileceği başka bir merkeze yönlendirilebileceğinin kendisine şifahen iletildiğini,

ç. Konuya ilişkin Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) üzerinden 2/9/2024 tarihinde şikayette bulunduğunu, CİMER başvurusu kapsamında Büyükçekmece Belediye Başkanlığı tarafından 18/9/2024 tarihinde “Eğitim hakkı Anayasa 42’nci maddesi ile teminat altına alınmış olup, uygulama ve ilkeleri 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile düzenlenmiştir. Bu kapsamda eğitim ve öğretim hizmetlerinin Devlet adına yürütümü, eğitim ve gözetiminden Milli Eğitim Bakanlığının sorumlu olduğu anılan Kanun 56’ncı maddesi ile hüküm altına alınmıştır. Belediye Başkanlığı yetki, görev ve sorumlulukları, 13 Temmuz 2005 tarihinde 25874 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14 ve devam eden

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

maddeleri ile düzenlenmiştir. Anılan mevzuat hükümleri ile eğitim ve öğretim hizmetleri belediye görev ve sorumluluğu olarak belirlenmemekle birlikte konunun önemine binaen ve milli eğitime destek olunması amacıyla Belediyemiz Meclisi'nce alınan karar ile çalışma usul ve esasları yönetmelik ile belirlenerek Çocuk Eğitim ve Çocuk Oyun ve Etkinlik Merkezleri açılmış ve hâlihazırda yürütümü sağlanmaktadır. Alanında eğitim almış personel ve materyal gereksinimi göz önünde bulundurularak özel eğitim alması gerekir öğrencilerin eğitimi planlanmamış ve bu konuda anılan yönetmelik ile düzenleme yapılmamıştır. Yukarıda izah edilen bilgiler ışığında müracaata konu öğrenci eğitimi ve öğretiminin, hizmetin yürütümünden sorumlu Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kamu ve özel kurumlarında yetkin personel ve materyal kullanılarak verilebileceği, Belediyemiz Spor ve Gençlik Müdürlüğü bünyesinde bulunan Otizm Spor Merkezimizde 3-6 yaş çocuklarımızın uzman öğretmenler eşliğinde Lokomotor Beceri Eğitimleri, Manipülatif Beceri Eğitimleri, Psikomotor Beceri Eğitimleri ve Koordinasyon Beceri Eğitimleri ile desteklendiği hususunda bilgilerinizi rica ederim.” şeklinde cevap verildiğini,

d. Ancak çocuğu B.K.'nin 18 aylık iken bireysel eğitim almaya başladığını, ayrıca hareket eğitimi de aldığını, çocuğunun hayatı boyunca sadece spor yapmayacağını, yalnızca bireysel eğitime değil sosyalleşmeye de ihtiyacının olduğunu,

e. Çocuğunun tanısının hafif düzeyde olduğunu, çocuğun hırçın ve yaramaz olmadığını, tuvalet eğitiminin bulunduğunu, söz konusu etkinlik merkezine kayıt yaptırmayı istemesindeki temel amacının çocuğunun akranları ile sosyalleşmesini sağlamak olduğunu, bunun için özel bir materyale gereksinimin bulunmadığını,

f. Herhangi bir engeli bulunmayan çocukların Büyükçekmece Belediye Başkanlığı tarafından sunulan spor etkinliklerinden ve diğer eğitim imkanlarından aynı anda faydalanabildiğini,

g. Özel gereksinimi olan çocukların eğitim hakkının 7/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'da güvence altına alındığını, Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER) bulunması nedeniyle çocuğuna hiç şans verilmediğini, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak Büyükçekmece Belediye Başkanlığının yetki alanında ikamet eden çocuğunun her çocuk gibi Belediye tarafından sunulan hizmetlerden faydalanma hakkının bulunduğunu, otizmlili çocuklar için eğitimin büyük önem taşıdığını ve çocuğunun OSB tanısının bulunması nedeniyle adı geçen kreşe alınmamasının engellilik temelinde ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

3. Muhatap Belediye Başkanlığı sunmuş olduğu yazılı görüşte özetle:

a. Anayasa'nın 42'nci maddesiyle teminat altına alınan eğitim hakkının uygulama ve ilkelerinin 24/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile düzenlendiğini, bu kapsamda eğitim ve öğretim hizmetlerinin yürütülmesinden, gözetiminden ve denetiminden Milli Eğitim Bakanlığının sorumlu olduğunun mezkûr Kanun'un 56'ncı maddesi ile hüküm altına alındığını, belediyelerin yetki, görev ve sorumluluklarının 13/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda düzenlendiğini, bu kapsamda eğitim ve öğretim hizmetlerinin belediyenin görev ve sorumluluğu olarak belirlenmediğini, bununla birlikte konunun önemine binaen ve eğitime destek olunması amacıyla Çocuk Eğitim ve Çocuk Oyun ve Etkinlik Merkezleri açıldığını ve hâlihazırda merkezlerin hizmet sunduğunu,

b. Belediye tarafından sunulmakta olan çocuk oyun ve eğitim merkezi hizmetinin 9/12/2022

tarıhli ve 107 sayılı Belediye Meclis Kararı ile kabul edilen Büyükçekmece Belediyesi Çocuk Bakımevleri Yönetmeliği'ne dayanılarak verildiğini,

c. Çocukların merkeze kabulüne ilişkin değerlendirmelerin mezkûr Yönetmelik hükümleri doğrultusunda Değerlendirme Kurulu tarafından yapıldığını, mezkûr Yönetmelik'in 20'nci maddesinde yer alan "(2) Bakımevlerinin kapasitesinin %20'si belediyenin her statüdeki personelinin çocuklarına, %80'i ise belediye dışından Büyükçekmece İlçe sınırları içerisinde ikamet eden velilerin çocukları ayrılır. Bakımevlerine kapasite dışında çocuk kabul edilmez. (3) Bakımevine kayıt yaptıracak Belediye dışından Büyükçekmece İlçe sınırları içerisinde ikamet eden velilerin aşağıda nitelikleri yazılı çocuklara öncelik verilerek kayıtları yapılır. Kayıt yaptıracak diğer çocukların sayısının bakımevi kapasitesinin %80'inin üzerinde olması halinde kura ile kayıt yapılır. (4) Kayıtlarına öncelik verilecek olan çocuklar şunlardır: Ekonomik durumlarına bakılmaksızın şehit ve gazi çocukları; cezaevlerinde hükümlü ve tutuklu olan anneleri ile birlikte kalan çocuklar, cezaevlerinde bulunan kadın mahkûmların çocukları, ekonomik gücü yeterli olmayan ailelerin çocukları ile ekonomik güçlük içindeki anne veya babası vefat etmiş çocuklar, tek ebeveyni ile yaşayan çocuklar, engelli ebeveyni olan çocuklar ile kadın konukevinde bulunan veya ayrılan kadınların çocukları. (5) Bakımevine kayıt yapılacak personel çocuklarının sayısının bakımevi kapasitesinin %20' sinin üzerinde olması halinde belediyede geçen hizmet süreleri itibariyle veliler arasında yapılan sıralamaya göre kabul işlemleri yapılır. Hizmet sürelerinin eşitliği halinde ise bakımevine alınacak çocuklar kura ile tespit edilir."amir hükümlerinin gözetilerek çocukların merkeze kaydının gerçekleştirildiğini,

ç. Özel gereksinimi olan çocuklara uygun materyal ve konuya ilişkin eğitim almış personel marifeti ile eğitim ve öğretim verilmesi gerektiğini, bu nitelikte bir eğitimin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kamu ve özel kurumlarda uygun materyal kullanılarak yetkin personel tarafından verilebileceğini,

d. 7/7/2018 tarihli ve 30471 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim" başlıklı 22'nci maddesinin dördüncü fıkrasının "Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan okullarda bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) geliştirme birimi oluşturulması zorunludur." hükmünü amir olduğunu,

e. Başvuranın çocuğunun Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Büyükçekmece Rehberlik ve Araştırma Merkezinden (RAM) aldığı ÇÖZGER raporuna istinaden RAM ile iş birliği devam eden ve BEP oluşturabilen bir kurumda eğitim almasının gerektiğini, bu şekildeki bir eğitimin öğrencinin eğitim hayatındaki süreçlerini doğru takip etmek ve her aşamayı kayıt altına alarak ihtiyaç halinde doğru desteği sağlamak açısından önem arz ettiğinin değerlendirildiğini, Belediye kreşindeki mevcut eğitimci personelin gerekli eğitimi almamış olması ve bunun belgelendirilememesi nedeniyle BEP oluşturulamadığını, bu itibarla özel gereksinimli bireylere eğitim verilemediğini,

f. Başvuranın çocuğunun gelişimine katkı sağlayabilecekleri inancıyla çocuğun 2022-2023 Eğitim-Öğretim döneminde ... Çocuk Oyun ve Etkinlik Merkezinde (Çocuk Oyuncak Kütüphanesi) yaz okulu programına dâhil edildiğini ve hizmet almasının sağlandığını, kayıt işlemlerine ilişkin belgelerin cevabi yazının ekinde sunulduğunu,

g. Başvuranın çocuğunun doğum ay ve yılı itibariyle ilkokul birinci sınıfa kabul alabileceğini veya veli isteğiyle okul öncesi hazırlık sınıfına kayıt olabileceğini, başvuru yapılan ... Çocuk Oyun ve

Etkinlik Merkezinde mevcut sınıfların 4-5 yaş (Aralık 2018 ila 2020 doğumlu) grubu öğrencilerden karma ve 20 kişilik sınıf mevcudu için 1 öğretmen görevlendirilecek şekilde oluşturulduğunu, atipik otizm tanısı bulunması nedeniyle başvuranın çocuğu için günde iki saatten oluşan ve 1 ay süreli eğitim programına kısa zamanlı içerik ve 5 kişilik sınıf mevcudunun uygun olabileceği,

ğ. Çocuğun okul öncesi eğitim dönemine yakın olması ve gelişiminin takip edilebilmesi amacıyla mevzuatla belirlenen prosedürleri (BEP oluşturulması) uygulayabilecek yetkin personel bulunmaması nedeniyle Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Kurumları veya Büyükçekmece Belediye Başkanlığının Gençlik ve Spor Müdürlüğü Otizm Spor Merkezinde 3-6 yaş arasındaki özel gereksinimli çocuklara uzman eğitimler eşliğinde Lokomotor Beceri Eğitimleri, Manipülatif Beceri Eğitimleri, Psikomotor Beceri Eğitimleri ve Koordinasyon Beceri Eğitimleri verilebileceği bilgisinin başvuran ile paylaşıldığını, yapılan uygulamada aileye destek olunduğunu ve bundan sonra da destek verilmeye devam edileceğini, bu nedenle ayrımcılık yasağının ihlal edilmediğini ifade etmiştir.

4. Başvuran, yazılı görüşte özetle:

a. 2022-2023 Eğitim-Öğretim döneminde muhatap Belediye Başkanlığı tarafından ... Çocuk Oyun ve Etkinlik Merkezine (Çocuk Oyuncak Kütüphanesi) çocuğunun yaz okulu için kaydının gerçekleştirildiğini, yaz okulu sürecinde öğretmeni tarafından çocuğu hakkında olumsuz geri bildirim olmadığını ve çocuğun sınıfına uyum sağladığının kendisine şifahi iletildiğini, muhatap Belediye Başkanlığı yetkilileriyle gerçekleştirdiği görüşmede çocuğunun yaz okulu programına alınmasına rağmen kreş kaydının OSB tanısı nedeniyle yapılamamasının gerekçesini sorduğunu, kendisine "*iyi almışlar, normalde asla almayız*" şeklinde yanıt verildiğini,

b. Muhatabın BEP oluşturulamaması nedeniyle çocuğunun kaydının yapılamadığı iddiaları üzerine RAM ile iletişime geçtiğini, görüştüğü yetkililer tarafından çocuğunu istediği kuruma kayıt ettirebileceğinin ve bunun için ikamet şartının aranmayacağını kendisine şifahi iletildiğini,

c. Çocuğunun diğer çocuklar gibi okulda bulunan materyallerle eğitim alabilecek seviyede olduğunu, çocuğu için özel bir eğitim metodu talebinde bulunmadığını, ayrıca çocuğun her tür kırtasiye ve materyal gereksiniminin karşılanması sorumluluğunun veliye ait olduğunu ve talep edilen her türlü malzemeyi temin edebileceğini, nitekim ... Çocuk Oyun ve Etkinlik Merkezinin (Çocuk Oyuncak Kütüphanesi) yaz okulu programında muhatap Belediye Başkanlığı tarafından talep edilen kayıt ücretinin ve gereksinim duyulan her türlü kırtasiye malzemesinin eksiksiz olarak kendisi tarafından karşılandığını,

ç. Çocuğunun katılım sağladığı yaz okulu programının sona ermesinden sonra muhatap Belediye Başkanlığı tarafından sunulan kreş hizmetinden faydalanabilmek için ilk başvurusunu 2023 yılında yaptığını, başvurusuna istinaden muhatap Belediye Başkanlığı tarafından 2017-2018 yılları arasında Eylül ayında doğan çocukların kreş kaydının yapıldığının, çocuğunun 2018 yılının Aralık ayında doğması nedeniyle belirlenen yaş aralığının altında kaldığının, bu nedenle de sistemsel olarak kaydının gerçekleştirilemeyeceğinin ve 2024 yılında tekrar başvuru yapabileceğinin kendisine bildirildiğini, çocuğunun yaşının küçük olması nedeniyle kaydının yapılmadığını düşündüğü için sürece hiçbir itirazda bulunmadığını, ancak 2024 yılında tekrar başvuruda bulunduğu OSB tanılı olması nedeniyle çocuğunun kaydının yapılmadığını, söz konusu durumun Anayasa'ya, 5378 sayılı Kanun'a, 6701 sayılı Kanun'a ve Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS)'e aykırı

olduğunu ifade ederek engelliliğe dayalı ayrımcılığa maruz kaldığı iddialarını yinelemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “*Kanun önünde eşitlik*” başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

6. Anayasa'nın “*Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi*” başlıklı 42'nci maddesine göre:

“Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. (...) Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır. (...)”

7. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “*Tanımlar*” başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) ve (f) bentleri şöyledir:

“Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi, (...), Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi (...) ifade eder.”

8. Mezkûr Kanun'un “*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*” başlıklı 3'üncü maddesi şu şekildedir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. (...)”

9. Kanun'un “*Ayrımcılık türleri*” başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.”

10. 6701 sayılı Kanun'un “*Ayrımcılık yasağının kapsamı*” başlıklı 5'inci maddesi şöyledir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel

kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar. (2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.”

11.6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“Kurumun görevleri şunlardır: (...) (g) ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek (...)”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrası “Ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.” hükmünü haizdir. Başvuranın dilekçesinden 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır. Mezkûr Kanun’un 17’nci maddesinin ikinci fıkrası ise “İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.” hükmünü içermektedir. Dosya kapsamında, başvuranın söz konusu iddialar hakkında CİMER aracılığıyla şikâyetinde bulunduğu anlaşıldığından Kanun’un 17’nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ilgili tarafa başvuru şartının sağlandığı değerlendirilmiştir. Bu çerçevede başvurunun esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu kanaatine varılmıştır.

13. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde özel olarak düzenlenmektedir. Tarafı olduğumuz uluslararası insan hakları sözleşmelerine göre herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden eşit bir şekilde yararlanma ve ayrımcılığın her türüne karşı korunma hakkına sahiptir. Bu bağlamda İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 2’nci maddesi “Herkes ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka türden kanaat, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuş veya başka türden statü gibi herhangi bir ayırım gözetilmeksizin, bu Bildirgede belirtilen bütün hak ve özgürlüklere sahiptir.” hükmünü haizdir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)’in 14’üncü maddesine göre “Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.”

14. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık; objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır (AİHM, Willis/Birleşik Krallık, B. No: 36042/97, 11/06/2002, para. 48 ve AİHM, Okpysz/Almanya,

B. No: 59140/00, 25/10/2005, para. 33). Anayasa Mahkemesi (AYM) kararlarında da AİHM içtihatlarına paralel olarak nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılilik ilişkisi bulunmayan farklı muameleler Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilmektedir (AYM, *Nuriye Arpa*, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58). Dolayısıyla hukuksal durumları aynı olanlara yönelik farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığı, farklı muamelenin öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu, diğer bir ifadeyle farklı muameleye tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenmediği hâllerde eşitlik ilkesi ihlal edilmeyecektir (AYM, *Burcu Reis*, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 50).

15. EHİS'in "*Tanımlar*" başlıklı 2'nci maddesine göre engelliliğe dayalı ayrımcılık "*siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamaktadır.*"

16. EHİS'in engelli çocuklara ilişkin 7'nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ise şöyledir: "*Taraf Devletler, engelli çocukların diğer çocuklarla eşit bir şekilde tüm insan temel hak ve özgürlüklerinden tam olarak yararlanmasını sağlamak için gerekli tüm tedbirleri alır. Engelli çocuklarla ilgili tüm eylemlerde çocuğun en yüksek çıkarının gözetilmesine öncelik verir.*"

17. Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS)'nin 23'üncü maddesinde Taraf Devletlerin, zihinsel ya da bedensel engelli çocukların saygınlıklarını güvence altına alan, özgüvenlerini geliştiren ve toplumsal yaşama etkin biçimde katılmalarını kolaylaştıran şartlar altında eksiksiz bir yaşama sahip olmalarını kabul ettiği düzenlenmiştir.

18. Ulusal düzeyde ise engelliliğe dayalı ayrımcılık yasağı başta 1982 Anayasası olmak üzere 5378 sayılı Kanun ve 6701 sayılı Kanun'da güvence altına alınmış olup 5378 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde engelliliğe dayalı ayrımcılık EHİS'e paralel bir biçimde tanımlanmıştır. Bir kişinin engelli olması nedeniyle hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muamele ise engellilik temelinde doğrudan ayrımcılık oluşturmaktadır [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK), *Ayrımcılık Temelleri Serisi No 4: Engellilik Temelinde Ayrımcılık*, s. 9.].

19. Somut olayda başvuran, çocuğunun OSB tanısının bulunması nedeniyle muhatap Belediye Başkanlığı tarafından sunulan kreş hizmetinden faydalandırılmamasının engellilik temelinde ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini iddia etmektedir. Bu kapsamda başvurunun, eğitim hizmetlerine erişimde doğrudan ayrımcılık kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Dolayısıyla eğitim hakkına ilişkin uluslararası ve ulusal düzenlemelere değinmek gerekmektedir.

20. Uluslararası insan hakları hukuku bağlamında eğitim hakkı, AİHS'e Ek 1 No'lu Protokol, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (ESKHS), ÇHS ile EHİS tarafından güvence altına alınmış temel bir haktır. AİHS'e Ek 1 No'lu Protokol'ün "*Eğitim hakkı*" başlıklı 2'nci maddesine göre "*Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz (...)*" ESKHS'nin 13'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre "*Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, herkesin eğitim görme hakkına sahip*

olduğunu kabul ederler (...)" ÇHS'nin 28'inci maddesi ise şöyledir: "Taraflar Devletler, çocuğun eğitim hakkını kabul ederler ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi görüşüyle özellikle: İlköğretimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler; (...)"

21. EHİS'in "Eğitim" başlıklı 24'üncü maddesine göre "1. Taraf Devletler engellilerin eğitim hakkını tanır. Taraf Devletler, bu hakkın fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın sağlanması için eğitim sisteminin bütünleştirici bir şekilde her seviyede engellileri içine almasını ve ömür boyu öğrenim imkânı sağlar. Bunun için aşağıdaki hedefler gözetilmelidir: (a) İnsan potansiyelinin, onur ve değer duygusunun tam gelişimi ve insan haklarına, temel özgürlüklere ve insan çeşitliliğine saygı duyulmasının güçlendirilmesi; (b) Engellilerin; kişiliklerinin, yeteneklerinin, yaratıcılıklarının, zihinsel ve fiziksel becerilerinin potansiyellerinin en üst derecesinde gelişiminin sağlanması; (c) Engellilerin özgür bir topluma etkin bir şekilde katılımlarının sağlanması. 2. Taraf Devletler bu hakkın yaşama geçirilmesi için aşağıda belirtilenleri sağlar: (a) Engelliler engelleri nedeniyle genel eğitim sisteminden dışlanmamalı ve engelli çocuklar engelleri nedeniyle parasız ve zorunlu ilk ve orta öğretim olanaklarının dışında tutulmamalıdır; (b) Engelliler yaşadıkları çevrede bütünleştirici, kaliteli ve parasız ilk ve orta öğretime diğer bireylerle eşit olarak erişebilmelidir; (c) Bireylerin ihtiyaçlarına göre makul düzenlemeler yapılmalıdır; (d) Engellilerin genel eğitimden etkin bir şekilde yararlanabilmeleri için genel eğitim sistemi içinde ihtiyaç duydukları desteği almalıdır; (e) Engellilere yönelik bireyselleştirilmiş etkin destekleyici tedbirler, engellilerin tam katılımı hedefine uygun olarak, akademik ve sosyal gelişimi artırıcı ortamlarda sağlanmalıdır. (...)"

22. Ulusal hukuk kapsamında ise eğitim hakkı Anayasa'nın 42'nci maddesinde ve 1739 sayılı Kanun ile koruma altına alınmıştır. 1739 sayılı Kanun'un "Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri" konulu ikinci bölümünün "Genellik ve eşitlik" başlıklı 4'üncü maddesi ise şöyledir: "Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz."

23. 5378 sayılı Kanun'un "Eğitim ve öğretim" başlıklı 15'inci maddesi de engellilerin eğitim almasının hiçbir gerekçeyle engellenemeyeceğini hükme bağlamıştır. Mezkûr Kanuna göre engelliler, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, yaşadıkları çevrede bütünleştirilmiş ortamlarda, eşitlik temelinde, hayat boyu eğitim imkânından ayrımcılık yapılmaksızın yararlandırılmalıdır.

24. Çocuk Hakları Komitesine (ÇHK) göre "Engelli çocuklar, diğer tüm çocuklarla aynı eğitim hakkına sahiptir ve bu haktan herhangi bir ayrımcılığa maruz kalmadan ve Sözleşme'de öngörüldüğü şekilde fırsat eşitliği temelinde yararlanmalıdır. Bu amaçla, 'çocuğun kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve fiziksel becerilerinin tam potansiyeline ulaşacak şekilde geliştirilmesini' teşvik etmek için engelli çocukların eğitime etkin erişimi sağlanmalıdır." (ÇHK, Genel Yorum: 9 (2006) Engelli Çocukların Hakları, para. 62). Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesinin (ESKHK) 5 No'lu Genel Yorumu'nda da "Devletler, (...) engellileri, engelli olmayan diğer öğrencilerle aynı eğitim seviyesine getirecek desteğin sağlanmasını güvence altına almalıdır." ifadelerine yer verilmektedir (ESKHK, Genel Yorum No: 5 (1994), Engelliler, para. 35).

25. Ulusal ve uluslararası düzenlemeler karşısında engelli çocukların eğitim imkânlarına etkili bir

şekilde erişimlerinin sağlanması ve bu çocukların toplumsal yaşama engelsiz biçimde katılabilmelerinin diğer çocuklarla eşit şartlarda eğitim hakkından yararlanması gerektirdiği açıktır. Bu kapsamda engelli çocuklar için özel öğrenim ihtiyacının karşılanabilmesi için gerekli tedbirler alınmalı ve destek eğitim hizmetleri sunulmalıdır.

26. Somut olayda başvuran Büyükçekmece Belediye Başkanlığı tarafından sunulan kreş hizmetinden çocuğunun faydalanabilmesi için başvuru yaptığını, ancak çocuğunun OSB tanısının bulunduğunu ve dil gelişiminde gerilik olduğunu yetkililere belirtmesi üzerine çocuğunun kaydının yapılmadığını, çocuğun bireysel eğitim alabileceği başka bir merkeze yönlendirilebileceğinin kendisine şifahen iletildiğini iddia etmektedir. Muhatap Belediye Başkanlığı ise 5393 sayılı Kanun'da eğitim ve öğretim hizmetlerinin belediyelerin görev ve sorumluluğu arasında sayılmadığını, bununla birlikte konunun önemine binaen ve eğitime destek olunması amacıyla Çocuk Eğitim ve Çocuk Oyun ve Etkinlik Merkezleri açıldığını ve hâlihazırda merkezlerin hizmet sunduğunu, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 22'nci maddesi uyarınca başvuranın çocuğu için BEP oluşturulması gerektiğini ancak uygun nitelikte personelin bulunmadığını, bu nedenle de özel gereksinimli çocuklara hizmet verilmediğini ifade etmektedir. Ayrıca Muhatap Belediye Başkanlığı başvuranın çocuğunun, doğum ay ve yılı itibarıyla ilkokul birinci sınıfa kabul alabilecek veya veli isteğiyle okul öncesi hazırlık sınıflarına kayıt olabilecek dönemde olduğunu iddia etmektedir. Bu kapsamda somut uyuşmazlıkta öncelikle muhatap Belediye Başkanlığı tarafından başvuranın çocuğuna farklı muamelede bulunup bulunulmadığının tespit edilmesi gerekmektedir.

27. Muhatap Belediye Başkanlığı, eğitim ve öğretim hizmetlerinin yürütülmesinden, gözetiminden ve denetiminden Milli Eğitim Bakanlığının sorumlu olduğunu, 5393 sayılı Kanun kapsamında eğitim ve öğretim hizmetlerinin belediyenin görev ve sorumlulukları arasında sayılmadığını ifade etmektedir. 1982 Anayasası'nın 10'uncu maddesi ayrımcılık yasağını ve eşitlik ilkesini güvenceye alırken 6701 sayılı Kanun'un 5'inci maddesi, eğitim ve öğretim hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşlarının yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapılamayacağını hükme bağlamaktadır. AYM'ye göre kamu hizmetinde eşit davranış ve eşit yararlanma temel ilkedir (AYM, 1987/3 E. 1987/13 K. 22/5/1987). Danıştay'a göre, idare hukuku alanında eşitlik ilkesi kamu hizmeti kavramı ile birlikte aktarılmaktadır. Buna göre eşitlik kamu hizmetinin genel ilkelerinden biridir. Bu çerçevede idare, kamu hizmetini dilediğine sunmakta özgür olmadığı gibi, eşit durumda bulunanlara eşit, farklı konumda bulunanlara da farklı biçimde sunmak zorundadır. Ayrıca kamu hizmetinin tarafsızlığı ilkesi, ayrımcılık yapmama yükümlülüğünü de içinde barındırmaktadır (Danıştay 10. D, 1996/993 E. 1999/3627 K. 23/6/1999.). Dolayısıyla her ne kadar 5216 ve 5393 sayılı kanunlarda belediyelerin görevleri, yetki ve sorumlulukları arasında sarıh bir şekilde sayılmasa da, muhatap Belediyenin bir kamu tüzel kişisi olarak eğitim hizmeti sunarken ayrımcılık yasağı ve eşitlik ilkesi kapsamında faaliyet gösterme yükümlülüğü altında olduğu açıktır.

28. Dosya kapsamından muhatap Belediye Başkanlığı tarafından başvuranın çocuğunun OSB tanısına uygun hizmet verilemeyeceği öne sürülerek ... Kültür ve Sanat Eğitim Merkezine çocuğun kreş kaydının yapılmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla başvuranın atipik otizmi bulunan çocuğuna, OSB tanısı bulunmayan çocuklara kıyasla farklı muamelede bulunulduğu

değerlendirilmektedir. Farklı muamelenin ayrımcılık teşkil etmemesi için muamelenin nesnel ve makul bir nedenle haklılaştırılması gerekmektedir. Başka bir deyişle objektif ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılilik ilişkisi bulunmayan farklı muameleler ayrımcı karakterli olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda başvuranın çocuğuna farklı muamele gösterilmesinin objektif ve makul bir gerekçesinin bulunup bulunmadığının incelenmesi gerekmektedir.

29. Muhatap Belediye Başkanlığı, başvuranın çocuğunun ÇÖZGER raporuna istinaden Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 22'nci maddesine atıfla kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan okullarda BEP geliştirme birimi oluşturulmasının zorunlu olduğunu, öğrencinin eğitim hayatının sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi, süreçlerinin doğru takip edilebilmesi ve çocuğa uygun desteğin verilebilmesi için başvuranın çocuğunun RAM ile iş birliği devam eden ve BEP oluşturabilen bir kurumda eğitim alması gerektiğini, bu tür bir eğitimin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kamu ve özel kurumlarda yetkin personel ve materyal kullanılarak verilebileceğini, ... Kültür ve Sanat Eğitim Merkezinde sunulan kreş hizmeti için BEP hazırlayabilecek uygun nitelikte personel ve materyal bulunmaması nedeniyle özel gereksinimi bulunan çocuklara yönelik hizmet verilemediğini iddia etmektedir. Başvuran ise RAM ile gerçekleştirdiği görüşmede istediği kuruma çocuğunu kayıt ettirebileceğinin ve bunun için ikamet şartının aranmayacağını kendisine şifahen iletildiğini, çocuğunun bireysel eğitim ve hareket eğitimi aldığını, çocuğunun diğer çocuklar gibi okulda bulunan materyallerle eğitim alabilecek seviyede olduğunu, özel eğitim talebinin olmadığını, ayrıca çocuğun her tür kırtasiye ve materyal gereksiniminin karşılanması sorumluluğunun veliye ait olduğunu belirtmektedir.

30. Başvuranın Kurumumuza sunduğu ÇÖZGER Raporu incelendiğinde; başvuranın çocuğu hakkında 28/3/2024 tarihinde düzenlenen ilk ÇÖZGER raporunun süresinin iki yıl olduğu, atipik otizm nedeniyle özel gereksinim düzeyinin “Özel gereksinimi yoktur” olarak belirtildiği, “Sosyal iletişimsel alanda zorluk, tekrarlayıcı hareketler/alıcı ve ifade edici dilde gerilik” nedeniyle özel gereksinim düzeyinde “Özel koşul gereksinimi vardır (ÖKGV)” ifadesinin yer aldığı anlaşılmaktadır. RAM tarafından 23/7/2024 tarihinde tanzim edilen Değerlendirme Kurulu Raporu (Yönlendirme Eğitimi) incelendiğinde ise; çocuğun tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarından (67-78 ay) yararlanmasına karar verildiği, ayrıca yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucuna göre Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği doğrultusunda 1 yıl süreyle okul öncesi eğitiminin uzatılarak kaynaştırma/bütünleştirme eğitimine devam etmesinin önerildiği görülmektedir.

31. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (ö) bendinde kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarının “Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademede diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitimi” ifade ettiği belirtilmiştir. Mezkûr Yönetmelik'in 22'nci maddesinin birinci fıkrasına göre “Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda her tür ve kademedeki eğitimlerini kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla sürdürebilirler.” Mezkûr Yönetmelik'te belirtildiği üzere kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla verilen eğitim uygulamaları, okul öncesi

eğitim dâhil, özel eğitim ihtiyacı olan bireylere destek eğitim hizmetleri sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında verilen eğitimi ifade etmektedir. Mezkûr Yönetmelik uyarınca özel eğitim ihtiyacı olan bireyler, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulutarafından verilen rapor doğrultusunda okul öncesi eğitim dâhil her tür ve kademede kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim görme hakkına sahiptirler.

32. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 22'nci maddesine göre kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan okullarda BEP geliştirme birimi oluşturulması zorunludur. Mezkûr Yönetmelik'in "Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi" başlıklı 47'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca BEP Geliştirme Birimi okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında; rehberlik öğretmeninden, öğrencinin sınıf öğretmeninden, öğrencinin dersini okutan alan öğretmenlerinden, öğrencinin velisinden ve öğrencinin kendisinden oluşmaktadır. Aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre gerektiğinde görüşlerine başvurulmak üzere, özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üyenin BEP geliştirme birimine katılımı sağlanabilmektedir.

33. Muhatap Belediye Başkanlığı tarafından kabul edilen Büyükçekmece Belediyesi Çocuk Bakımevleri Yönetmeliği'nin "Görevlendirilecek Personel" başlıklı 9'uncu maddesine göre açılacak her bir bakımevinin, bir sorumlu ile birlikte çocukların yaş grupları göz önünde tutularak çocuk gelişimcisi, öğretmen, psikolog, diyetisyen, hemşire/sağlık memuru, çocuk bakıcısı, yardımcı personel ve büro personeli kadrosu ile oluşturulacağı düzenlenmektedir. Söz konusu Yönetmelik'in 12'nci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde "Okul öncesi gelişim ve eğitici programlarının uygulanabilmesi için gerekli ortamın hazırlanmasında, gerekli araç ve gereçlerin seçiminin yapılması ve sağlanmasında idareye yardımcı olmak (...)" ve (c) bendinde "Çocukların gelişim ve eğitimi izlemek, normal gelişim göstermeyen ve özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklar için diğer meslek elemanları ile işbirliği yaparak hazırlanacak, özel eğitim programlarını uygulamak" çocuk gelişimcisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Mezkûr Yönetmelik'in 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre ise "Özel ilgi gerektiren çocuklarla mesleki çalışmalar yapmak ve çalışmalara ilişkin gerekli raporları hazırlamak, gerektiğinde çocuğun sorunlarının çözülmesi amacıyla hastane, psikiyatri klinikleri ve benzeri kuruluşlarla ilişkiye geçerek vaka takibini yapmak" psikoloğun görev ve yetkileri arasındadır. Dolayısıyla muhatap Belediye Başkanlığı tarafından kabul edilen Yönetmelik'in ilgili hükümleri çerçevesinde özel gereksinimi olan bireylerin ihtiyaçlarının gözetilerek eğitim almasının sağlanabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapıldığı, bakımevlerinde görevlendirilecek personel arasında sayılan çocuk gelişimcinin özel eğitim programlarını uygulamak ile görevlendirildiği ve psikoloğun özel gereksinimi olan çocuklara yönelik gerekli mesleki çalışmaları yapabileceği anlaşılmaktadır.

34. Ayrıca Büyükçekmece Belediyesi Çocuk Bakımevleri Yönetmeliği'nin 8'inci maddesinin üçüncü fıkrasında yaş gruplarına uygun oyuncaklar ve eğitim faaliyetleri için gerekli araçların çocukların velisi tarafından temin edileceği hükme bağlanmıştır. Keza Yönetmelik'in 22'nci maddesinin birinci fıkrasında "(...) Ücrete beslenme ve bakım giderleri ile eğitim (kitap ve kırtasiye) giderleri dâhil olup, çocuğun şahsi kullanacağı malzeme giderleri veliye aittir. Ancak bu giderlerin bakımevi tarafından karşılanması halinde veliden ayrıca tahsil edilir." şeklinde bir düzenlemeye yer verildiği

görülmektedir. Mezkûr Yönetmelik'in 12'nci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi ile eğitim sürecinde gereksinim duyulabilecek materyallerin çocuk gelişimcisi tarafından tespit edilmesi halinde ilgili idare tarafından karşılanabileceği hükme bağlanmış olup özel gereksinimi olan çocukların ihtiyaç duyabileceği eğitim materyallerinin de bu kapsamda değerlendirilebileceği veya Yönetmelik'in 8 ve 22'nci maddeleri doğrultusunda ihtiyaç duyulan materyallerin öğrenci velisi tarafından temin edilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır.

35. Muhatap Belediye Başkanlığının bir diğer iddiası ise başvuranın çocuğunun doğum ay ve yılı itibari ile ilkokul birinci sınıfa kabul alabilecek veya veli isteğiyle okul öncesi hazırlık sınıflarına kayıt olabileceği, ... Çocuk Oyun ve Etkinlik Merkezinde sunulan kreş hizmetlerinde sınıfların ise 4-5 yaş (Aralık 2018 ila Temmuz 2020 doğumlu) grubu öğrencilerden teşekkül ettirildiği yönündedir. Başvuran ise 2023 yılında muhatap Belediye Başkanlığı tarafından sunulan kreş hizmetlerinden çocuğunun faydalanabilmesi için başvuruda bulunduğu çocuğunun yaşının küçük olması nedeniyle kaydının yapılamadığını ve 2024 yılında tekrar başvuru yapabileceğinin kendisine ifade edildiğini iddia etmektedir.

36. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Eğitim tür ve kademelerindeki özel eğitim hizmetleri" başlıklı 11'nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre "(...) Çocukların gelişimi ve özellikleri dikkate alınarak okul öncesi dönemde eğitim süresi uzatılabilir." Muhatap Belediye Başkanlığı tarafından kabul edilen Büyükçekmece Belediyesi Çocuk Bakımevleri Yönetmeliği'nin "Kuruluş" başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasında çocuk bakımevlerinin 37-72 aylık çocuklara bakım hizmeti sunmak amacıyla kurulduğu belirtilmekte ve "Çocukların gruplandırılması" başlıklı 8'inci maddesinin birinci fıkrasında ise "Bakımevine kabul edilen çocuklar yaşları itibariyle iki gruba ayrılır ve buna göre bakım programı uygulanır (...) b) İkinci Grup: 5-6 yaş grubunda (49-72 aylık çocuklar) bulunan en çok 20 çocuk bir grup oluşturur ve her grup için çocuk gelişimcisi ile bir çocuk bakıcısı görevlendirilir." düzenlenmesine yer verildiği görülmektedir. Söz konusu Yönetmelik'in "Sınıfların oluşturulması" başlıklı 7'nci maddesinin (a) fıkrası ise şu şekildedir: "Çocuğun hangi sınıfa kayıt edileceği konusunda doğum tarihi esas olmakla birlikte genel gelişimi de dikkate alınır. Zihinsel ve psikososyal gelişimi kronolojik yaşından farklı olan çocuklar, görevlendirilecek öğretmen ve psikoloğun ortak kararı ile psikososyal gelişiminin uygun olduğu sınıfa alınır." Ayrıca Yönetmelik'in "İlişinin kesilmesi" başlıklı 24'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre ise "Çocuğun Bakımeviden ilişkisi (...) Çocuğun ilkokula başlaması, (72 ayını tamamlayan çocuklar ailenin getirdikleri rapor ile ilkokula başlayana kadar bakımevine devam edebilir.) (...) hallerinde Değerlendirme Kurulunun kararı üzerine Başkanın onayı ile kesilir."

37. Dosyaya sunulu belgelerden, başvuranın çocuğunun ././2018 tarihinde doğduğu ve kreş başvurusunun reddedildiği 29/8/2024 tarihinde 68 aylık olduğu anlaşılmaktadır. Muhatap tarafından kreş hizmetlerinden faydalandırılacak olan çocukların 4-5 yaş aralığında (Aralık 2018 ila Temmuz 2020 doğumlu) olacak şekilde belirlendiği ifade edilmektedir. Bu çerçevede başvuranın çocuğunun sınıfların oluşturulması için muhatap tarafından belirlenen yaş aralığında olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca yukarıda belirtildiği üzere RAM tarafından tanzim edilen Değerlendirme Kurulu Raporu'nda başvuranın çocuğu için Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği doğrultusunda 1 yıl süreyle okul öncesi eğitiminin

uzatılarak kaynaştırma/bütünleştirme eğitimine devam edilmesinin önerildiği görülmektedir. Keza muhatap Belediye Başkanlığı tarafından kabul edilen Büyükçekmece Belediyesi Çocuk Bakımevleri Yönetmeliği çerçevesinde de 72 aya kadar olan çocuklara hizmet verildiği, çocuğun yaşı ile zihinsel ve psikososyal gelişimi arasında bir fark olması halinde kendi durumuna uygun bir sınıfa kaydının yapılabileceği, ayrıca çocuk 72 ayını tamamlasa bile ailenin getirdiği rapor doğrultusunda ilkokula başlayana kadar çocuğun bakımevine devam edebileceğinin düzenlendiği görülmektedir.

38. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından oluşturulan 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi'nde eğitim hakkının tüm unsurları ile gerçekleştirilebilmesi açısından engellilerin erken çocukluk döneminden itibaren kapsayıcı bir eğitim sistemi içerisinde eğitim almasının gerekli olduğu, bu yaklaşımın benimsenmesinin engellilerin toplumsal yaşamdan dışlanmasının önüne geçilmesi ve engelli olan/olmayan çocukların birbirlerinin farklılıklarına saygı göstererek bir arada yaşama anlayışlarının da geliştirilmesi açısından önemli olduğu belirtilmiş ve *"Çocukların bireysel farklılıklara ve gereksinimlere sahip oldukları, ancak bu durumun onların bir arada eğitim görmesinin önünde bir engel olmadığı düşüncesinden yola çıkarak, tüm eğitim ortamlarında engelliler dâhil tüm bireylerin gereksinimlerine cevap verecek biçimde gerekli fiziksel program ve eğitim öğretim yöntemleri ile makul uyumlaştırmalar dâhil ilgili düzenlemeler yapılmalıdır. Bu noktada, öğrencinin eğitim ortamına değil, eğitim ortamının öğrenciye uyum sağlaması temel yaklaşım olmalıdır."* ifadelerine yer verilmiştir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi, s. 56).

39. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından hazırlanan II. Ulusal Otizm Eylem Planı'nın 6'ncı hedefinde ise *"OSB olan bireylerin eşitlik temelinde ve ayrımcılığa maruz kalmaksızın eğitimin her tür ve kademesinde kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim ortamlarında, ihtiyaç duydukları tüm özel ve destekleyici eğitimleri alabilmelerine yönelik tedbirlerin alınması"* ve bu kapsamda yapılacak çalışmalar içerisinde *"Eğitim hakkının gerçekleştirilmesinde kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamasının yaygınlaştırılması, olumlu tutum ve farkındalık sağlanmasına yönelik çalışmaların yapılması"* yer almaktadır (Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik II. Ulusal Eylem Planı 2023-2030, s. 48).

40. Yukarıda ifade edilen tüm hususlar birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın çocuğunun OSB tanısının bulunması nedeniyle Büyükçekmece Belediyesi ... Çocuk Oyun ve Etkinlik Merkezi kreşine kaydının yapılmamasının gerekçesini oluşturan OSB tanılı çocuklara eğitim verebilecek yetkin personelin ve uygun materyalin bulunmadığı ve çocuğun ilkokula veya okul öncesi hazırlık sınıfına başlayabilecek bir yaşta olduğu hususlarının farklı muameleyi nesnel ve makul bir şekilde haklılaştıramadığı değerlendirilmektedir. Nitekim 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi'nde de kapsayıcı eğitimde, öğrencinin eğitim ortamına değil, eğitim ortamının öğrenciye uyum sağlamasının amaçlandığı belirtilmektedir. Eğitim hakkının tüm unsurları ile gerçekleştirilebilmesi açısından engellilerin erken çocukluk döneminden itibaren kapsayıcı bir eğitim sistemi içerisinde eğitim almasının gerekli olduğu ve çocuklarla ilgili her türlü işlem ve eylemde çocuğun yüksek yararı ilkesinin gözetilmesi gerektiği de göz önünde bulundurulduğunda; somut olayda uygun materyal ve nitelikli personelin bulunmamasına ve başvuranın çocuğunun doğum tarihi itibarı ile ilkokul birinci sınıfa kabul alabilecek veya veli isteğiyle okul öncesi hazırlık sınıflarına kayıt olabilecek dönemde olduğuna ilişkin gerekçelerin meşru ve objektif bir

neden olarak kabul edilemeyeceği, bu nedenle de muhatap Belediye tarafından 6701 sayılı Kanun kapsamında engellilik temelinde doğrudan ayrımcılık yasağının ihlal edildiği kanaatine varılmıştır.

41. Somut olayda gerçekleşen ayrımcılık yasağı ihlali bakımından; ihlali gerçekleştiren muhatabın hukuki konumu ihlalin etki ve sonucu göz önünde bulundurularak ihlal konusu eylemle ilgili Büyükçekmece Belediye Başkanlığına 100.000,00 TL idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLDİĞİNE,

B. Muhatap Büyükçekmece Belediye Başkanlığı hakkında 100.000,00 TL (YüzBinTL) İDARİ PARA CEZASI UYGULANMASINA,

C. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

Ç. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

12/3/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan
(Görevli)

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi